

ایجاد بلوک عرب-اسرائیلی می‌تواند بی‌رغبتی واشنگتن به منطقه را جبران کند

به قلم نیکولای ملادینوف (/fa/experts/nyklay-mladynwf/)، زوهر پالتی (/fa/experts/zwhr-palty/)، ابتسام الکتبی (/fa/experts/abtsam-alkitby/)، کریم حجاج (/fa/experts/krym-hjaj/)

۲۴ مه ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/building-arab-israel-bloc-can-it-compensate-reluctant-washington

العربية (/policy-analysis/hl-ywwd-tshkyl-tilt-rbyt-asraylyt-n-altrdd-alamryky/)

تحلیل کوتاه

کارشناسان عرب اروپایی و اسرائیلی ضمن ارزیابی احتمالات و محدودیت‌های عادی‌سازی روابط عرب-اسرائیلی در مورد نگرانی‌های مربوط به برنامه هسته‌ای ایران کاهش هزینه‌ها و مخارج آمریکا و مسئله فلسطین بحث می‌کنند

در ۱۰ مه انستیتو واشنگتن یک نشست آنلاین در مجموعه میزگردهای مباحث سیاست‌گذاری با حضور نیکولای ملادینوف، زوهر پالتی، ابتسام الکتبی و کریم حجاج برگزار کرد. ملادینوف هموند برجسته و مهمان سیگال در انستیتو و هماهنگ‌کننده سابق سازمان ملل متحد برای روند صلح خاورمیانه است. زوهر پالتی اخیراً به عنوان رئیس دفتر سیاسی-نظامی در وزارت دفاع اسرائیل خدمت کرده است. خانم الکتبی موسس و رئیس مرکز سیاست‌گذاری امارات متحده عربی است و حجاج به مدت بیست و پنج سال در دستگاه دیپلماتیک مصر خدمت کرده و در حال حاضر همکار ابتکارات خاورمیانه در مدرسه کندی هاروارد است. در زیر خلاصه‌ای از بحث‌های این نشست آمده است.

نیکولای ملادینوف

پیمان ابراهیم بسیار مهم است و دو جنبه حیاتی آن شایسته توجه بیشتری است. از دیدگاه اسرائیل جهان عرب دارد پیام پذیرش و به رسمیت شناختن می‌فرستد یعنی که یهودیان و اسرائیل بخشی از گذشته حال و آینده منطقه خاورمیانه اند. از دیدگاه اعراب هم نکته اساسی این پیمان مدارا و تفاهم بین ادیان ابراهیمی است. اگرچه این پیمان می‌تواند بدون ایالات متحده هم دوام بیاورد اما واشنگتن نباید از خاورمیانه دوری کند. آمریکا نقش نظامی مهمی در منطقه دارد و رهبری و جهت‌گیری آمریکا امری حیاتی است. همانطور که در روابط چهارجانبه جدید بین آمریکا، امارات متحده عربی، اسرائیل و هند مشاهده می‌شود فرصت‌های بسیار زیادی برای گسترش این نوع همکاری‌ها به دیگر کشورها پدید آمده است.

سیاست‌گذاران فضای کافی برای اثبات این موضوع دارند که پیمان ابراهیم فرصتی برای فلسطینی‌ها است نه یک مانع. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egypt-israel-and-hamas-opportunities-progress-gaza> و اردن

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/making-most-jordans-peace-diplomacy>) بازیگران اصلی در این زمینه اند و بقیه نیز نقش مکمل دارند. نوره‌های امید نیز دیده می‌شود از جمله پروژه‌هایی مانند <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/uae-fund-israel-and-jordans-solarwater-deal>) بین اسرائیل و اردن که امارات متحده عربی تامین کننده مالی آن است و می‌تواند زندگی فلسطینی‌ها را به طور قابل توجهی بهبود بخشد.

اگرچه روند صلح اسرائیل و فلسطین را کد است اما زمانی که جهان متوجه جای دیگری است فضا برای حرکت مهیاست. در عین حال همیشه این خطر وجود دارد که این وضعیت رو به وخامت برود بدون اینکه از نظر سیاسی پیشرفتی حاصل شده باشد. تنش‌های اخیر در اورشلیم نمونه بارز آن است: به اهتزاز درآمدن پرچم‌های حماس بر فراز مسجد الاقصی برای خیلی‌ها عمیقاً توهین‌آمیز بود. اماکن مقدس نباید سیاسی شوند. بی‌کفایتی معمول پلیس و دولت اسرائیل نیز تنش‌هایی را برانگیخته است و همه چیز در نبود روند سیاسی تشدید می‌شود. اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها باید درایت و رهبری نشان دهند. اگر این کار را انجام دهند کشورهای عربی از آنها حمایت خواهند کرد.

خوشبختانه پیمان ابراهیم حتی با وجود چنین چالش‌هایی نیز برقرار خواهد بود. درخت ملی امارات درخت غاف است با ریشه‌هایی عمیق اسرائیلی باغی از این درخت‌ها در بیابان برپا کرد. این کشورها با سماجت در شرایط دشواری برای رفاه پیش می‌روند. پایه اصلی پیمان ابراهیم یک سوال ساده است: جنگ یا صلح. پاسخ روشن است: منطقه از جنگ خسته شده و نسل جوان می‌خواهد پیشرفت کند. امروز فقط اولین پاراگراف از صفحه نخست کتاب خاورمیانه جدید نوشته شده است. آنچه بعد از این رخ دهد در دستان رهبران منطقه است.

زهر پالتی

پیمان ابراهیم «صلح شجاعانه» است و اعتبار آن متعلق به تمام رهبرانی است که برای تحقق آن مذاکره کرده‌اند. این پیمان بزرگترین تحولی است که در سه دهه گذشته در خاورمیانه اتفاق افتاده است. اکنون کشورهای بیشتری قبول دارند که اسرائیل یک فرصت است نه یک مشکل. اختلاف نظرها باقی است اما خیلی چیزها با هم ساخته می‌شود. صلح دیرینه با مصر و اردن نیز امری حیاتی است.

در ادامه حرکت بسیاری امیدوارند که عمان و اندونزی نیز به زودی به این پیمان ملحق شوند. پیوستن عربستان سعودی نیز حیاتی است. هرچند این کار بدون کمک آمریکا اتفاق نخواهد افتاد. به همین دلیل و دلایل دیگر اسرائیل دوست ندارد شاهد اصطکاک بین ریاض و واشنگتن باشد. اسرائیل ۱۰۰ درصد به آمریکا وابسته است و همکاری آمریکا برایش گنجینه است.

عوض این پیمان بسیار فراتر از مسئله ایران است که مسئولیت آن با اسرائیل است. با این حال مهم است که تهران نیز شاهد نتایج این پیمان باشد.

انضمام اسرائیل به [سنتکام](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/moving-israel-centcom-another-step-light) (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/moving-israel-centcom-another-step-light) که فرماندهان آن پیش از این از اسرائیل پرهیز می‌کردند فرصت بزرگی برای همفکری و همکاری با نظامیان عرب فراهم می‌کند. با این حال طرفین باید به آرامی و با دقت حرکت کنند و به جای شتاب در همکاری همدیگر را بشناسند. در درازمدت مناطق تجاری پروازهای مستقیم و سایر ارتباطات مهمتر از پیوندهای امنیتی خواهد بود. اسرائیل همیشه از خودش مراقبت خواهد کرد اما از داشتن شریک خوشحال می‌شود.

درگیری‌های مذهبی آخرین چیزی است که اسرائیل می‌خواهد و همیشه برای حفظ وضعیت موجود در کوه معبد (مسجد الاقصی) تلاش کرده است. با این حال نمی‌تواند حمله به اورشلیم یا ترور در خیابان‌های اسرائیل را تحمل کند. «جنین» قلب مشکلات کرانه باختری است و باید به آن رسیدگی کرد. تشکیلات خودگردان فلسطین بسیار شکننده است بنابراین دو طرف باید آنچه را که تا حال جواب داده حفظ کنند. برای مثال بیش از ۱۵۰ هزار فلسطینی اهل کرانه باختری و ۲۰ هزار نفر از اهالی غزه در اسرائیل کار می‌کنند. خلاصه اینکه فلسطینی‌ها باید روی مسائل خود متمرکز باشند و هنگامی که تصمیم گرفتند کجا بروند و چگونه نظرات خود را ارائه کنند اسرائیل برای کمک آنجا خواهد بود.

ابتسام الکتبی

پیمان ابراهیم باید صلحی گرم و بین مردم-با-مردم باشد و همه اعضای آن درک واحدی از آن داشته باشند-نه فقط برای بازدارندگی ایران بلکه برای ایجاد گفتگومانی جدید و قابل انتقال بین کشورهایی که دارای ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اند. از نظر فرهنگی هدف این پیمان گرد هم آوردن مردم است. از نظر دفاعی نیز طرف‌ها باید بدانند که امنیت فقط یک موضوع نظامی نیست بلکه مواد غذایی آب و اقلیم هم مطرح است. مشکل ما دین نیست بلکه وجود خرابکارها و تندروها در هر دو طرف است.

منطقه به آمریکا به عنوان ضامن امنیت نیاز ندارد بلکه نیازمند رهبرانی با اراده قوی و نیز مشارکت آمریکا است. موضوع این نیست که چند کشور وارد این پیمان می‌شوند بلکه موضوع کیفیت همکاری آنهاست. به عنوان مثال تفاهماتی که پس از اجلاس شش جانبه نقب (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/new-regional-role-israel-washington-shows-signs-stepping-back>) در مورد مسائل امنیتی و سایر موضوعات حاصل شد یک تحول مثبت بود اما معلوم نیست که آیا در صورت خروج آمریکا از منطقه این توافق برای بازدارندگی ایران کافی خواهد بود یا نه. پیشرفت هم برای ثبات منطقه و هم برای تضعیف روایت ایرانی ضروری است.

در امارات متحده عربی عدم پیشرفت در مسئله فلسطین نقش مهمی در متقاعد کردن مقامات رسمی داشت تا در راه ایجاد صلحی گرم و مردم-با-مردم از طریق پیمان ابراهیم تلاش کنند. هر کاری که امارات انجام دهد رهبران فلسطینی از محمود عباس و تشکیلات خودگردان گرفته تا حماس به آن مشکوک اند. امارات بارها تلاش کرده با فلسطینی‌ها همکاری کند اما از طرف فلسطینی‌ها رد شده است. برخی امارات را به دور زدن فلسطینی‌ها متهم می‌کنند اما در واقع توقف الحاق کرانه باختری به اسرائیل را مشکل می‌توان دور زدن فلسطینی‌ها تلقی کرد. امارات می‌خواهد به مردم غزه و کرانه باختری کمک کند نه حماس.

در نهایت این پیمان نتیجه خوبی خواهد داشت چرا که هیچ کس نمی‌تواند تمام زندگی اش را در جنگ بگذراند. همه مردم منطقه از خشونت خسته شده‌اند. صلح طبیعی است نه جنگ.

کریم حجج

ایده شکل‌گیری یک بلوک منطقه‌ای متفاوت است با ایده همکاری عملی با اسرائیل در زمینه مسائلی چون تجارت انرژی و کشاورزی که مصر آغازگر آن بود. پیچیدگی روابط دوجانبه را نمی‌توان به بلوک‌های منطقه‌ای کاهش داد. تنازعات بسیار بر طول و تفصیل و منافع بسیار دور از هم است. پیمان ابراهیم اتحاد علیه هیچ کس نیست.

همکاری عملی اعراب و اسرائیل چیز جدیدی نیست برای مثال اولین مناطق صنعتی واجد شرایط در مصر در سال ۲۰۰۴ شروع به کار کرد و پیوندهای امنیتی بین دو دولت تنگاتنگ است. همکاری بیشتر می تواند ناشی از تغییرات ژئوپلیتیکی باشد که بر منطقه تأثیر می گذارد. مثل جنگ در اوکراین.

با این حال باید از همکاری منطقه ای به عنوان اهرمی برای مقابله با تنازعات استفاده کرد و به جای کنار گذاشتن مسئله اسرائیل و فلسطین آن را درک کرد. مسئله خود اسرائیل نیست بلکه اشغال اسرائیل است. رهبران اسرائیل در طی چندین دهه خواستار رابطه و همکاری با رهبران عرب بوده اند اما اکنون که این کار را انجام داده اند رکود در حل مناقشه فلسطین همچنان ادامه دارد. مصر از پیمان ابراهیم حمایت می کند به این امید که گسترش همکاری اعراب و اسرائیل بتواند روند صلح را جلو ببرد. به همین دلیل مصر اخیراً در شرم الشیخ میزبان اسرائیل و امارات بود و در اجلاس نقب شرکت کرد.

دیپلماسی هوشمندانه و هماهنگ برای کاهش منازعات همراه با تمرکز هر کشور بر منطقه خود (به عنوان مثال امارات در مورد یمن و مصر در مورد اسرائیل و فلسطین) باید هدف اصلی باشد. و همه باید متوجه سوریه باشند و برای کاهش تنش منطقه ای با ایران تلاش کنند.

چشم انداز منطقه ای بهتر و باثبات تر که پیمان ابراهیم ارائه می کند بر سه پایه اصلی استوار است: حل منازعات همکاری منطقه ای و اعتدال/همزیستی. این تلاش ها باید همزمان انجام شود و مسائلی مانند جنگ های داخلی و اشغال باید امروز مورد توجه قرار گیرد تا فردایی بهتر تضمین شود. آینده با ثبات در دسترس است اگر آن را به چنگ آوریم.

این گزارش را گابریل اپستاین تهیه کرده است. مجموعه میزگردهای مباحث سیاست گذاری با سخاوت خانواده فلورانس و رابرت کافمن میسر شده است. ❖

درباره نویسنده

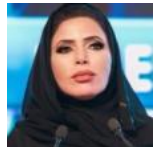
نیکولای ملادینوف ([fa/experts/nyklay-mladynwf/](#))

نیکولای ملادینوف هموند برجسته و مهمان سیگال در انستیتو واشنگتن است. سیاستمدار و دیپلمات وزیده بلغاری است که اخیراً در مقام هماهنگ کننده ویژه سازمان ملل برای روند صلح خاورمیانه خدمت کرده است.

زهر پالتی ([fa/experts/zwhr-palty/](#))

زهر پالتی هموند بین المللی انستیتو واشنگتن است.

ابتسام الکتبی ([fa/experts/abtsam-alkitby/](#))

کریم حجاج ([fa/experts/krym-hjar/](#))

کریم حجاج مدت بیست و پنج سال در دستگاه دیپلماسی مصر خدمت کرده است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Kais Saied's Resolute Strategy to Uproot Tunisia's post-2011 Governance Model

مه ۲۳ ۲۰۲۲

♦
Chiraz Arbi

([policy-analysis/kais-saieds-resolute-strategy-uproot-tunisia-post-2011-governance-model](#))

تحليل کوتاه

معنای شکست حزب‌الله در انتخابات پارلمانی برای لبنان

مه ۲۳ ۲۰۲۲

♦
حنین غدار

([fa/policy-analysis/mnay-shkst-hzballh-dr-antkhabat-parlmany-bray-lbnan](#))

BRIEF ANALYSIS

The KRG Turns Thirty: The Future of U.S.-Kurdish Relations in Iraq

مه ۲۳ ۲۰۲۲

♦
Bilal Wahab ,
Amberin Zaman ,
Vance Serchuk

([policy-analysis/kr-g-turns-thirty-future-us-kurdish-relations-iraq](#))

TOPICS

([fa/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayyl](#)/) روابط عرب و اسرائیل ([fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy](#)/) عرب و اسلام سیاسی

([fa/policy-analysis/syast-amryka](#)/) سیاست آمریکا ([fa/policy-analysis/fraynd-slh](#)/) فرایند صلح ([fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty](#)/) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

([fa/policy-analysis/ayran](#)/) ایران ([fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars](#)/) کشورهای حاشیه‌خلیج فارس ([fa/policy-analysis/msr](#)/) مصر

([fa/policy-analysis/flstynyha](#)/) فلسطینی‌ها ([fa/policy-analysis/ardn](#)/) اردن ([fa/policy-analysis/asrayyl](#)/) اسرائیل